

som rottebekæmpelsesmiddel i Tyskland under krigen. Det andet stof er 2-kloro-4-dimethylamino-6-methyl-pyrimidin — også kaldet »Castrix« for nemheds skyld. Dette kemikalie er endnu giftigere end det først nævnte og var efter sigende et udmærket erstatningsstof for thallium under krigen. Med de forsøg, man hidtil har foretaget herovre med disse stoffer, kan det allerede nu fastslås, at ingen af dem kommer til at måle sig med »1080« i effektivitet, og at i hvert fald »Castrix« også vil blive i høj grad farligt at have med at gøre. Man venter således ikke, at nogen af disse stoffer vil kunne erstatte »1080« med hensyn til effektivitet, men der er mulighed for, at de begge vil blive mere almindelige i brug med mindre fare for husdyr og mennesker.

Ved bedømmelse af udviklingen inden for de kemiske rottebekæmpelsesmidler i U. S. A. i de senere år vil man konstatere, at nye opdagelser ofte kommer i grupper. Det er derfor heller ikke fantastisk at håbe på, at man snart vil finde frem til giftstoffer, som kun er effektive imod rotter, og det er mere sandsynligt i dag end før ANTU, »1080« og de andre nye kemiske rottegifte var opdaget, at man vil kunne se frem til at leve i en verden, hvor man fuldstændig vil kunne kontrollere de samfundsskadelige rotteplager. Et udvidet forskningsprogram er stadig i gang i U. S. A. på rottebekæmpelsesområdet, og nye opdagelser vil fortsat skabe en permanent forbedring af befolkningens økonomiske velfærd og sundhed.

Hædersbevisning til statskonsulent W. A. Kock.

I forbindelse med Landhusholdningsselskabets generalforsamling den 7. december 1949 tildeltes statskonsulent W. A. Kock efter indstilling af Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde Landhusholdningsselskabets største sølvbæger med inskription »for særlig fortjenstfuldt Virke til Landbo-Oplysningens Fremme« samt et dertil hørende diplom.

Den ledende præsident, forpagter *Aug. Bech*, udtalte i denne forbindelse, at statskonsulent Kock i foråret fyldte 70 år, og at det var den ydre anledning til, at man netop ved denne

lejlighed i forbindelse med generalforsamlingen havde ønsket at hædre statskonsulenten for hans store og fortjenstfulde arbejde til fremme af fjerkræavlens igennem en meget lang årrække. De ældre iblandt os husker den tid, da fjerkræet var lidet anset og fjerkræavlens nærmest uden landøkonomisk betydning.

I dag ser det anderledes ud. Fjerkræprodukter er ikke alene vor tredje største landbrugs-eksportvare, men de hjembringer næsten $\frac{1}{6}$ af den samlede landbrugs-eksports værdi. Fjerkræavlens har gennemgået en rivende udvikling. Denne skyldes selvfølgelig ikke alene statskonsulent Kocks indsats. Mange andre har sammen med ham bidraget til det fremragende resultat, men han har været banebryderen. Det er i første række statskonsulent Kocks virksomhed og initiativ, der har ført fjerkræavlens frem til det høje stade, hvorpå den nu befinder sig, og derfor er der grund til at takke og hædre statskonsulent W. A. Kock for denne indsats.

I 1903 begyndte W. A. Kock som konsulent for *Foreningen for landøkonomisk Fjerkræavl*, blev i 1913 ansat som konsulent i fjerkræavl under Landhusholdningsselskabet, hvorefter udnævnelsen til statskonsulent kom i 1920. Ikke blot som konsulent, men også i organisationsarbejdet har statskonsulent Kock arbejdet for fjerkræavlens. Som formand for Statens Fjerkræudvalg, Statens Ægudvalg og Landbrugsministeriets Fjerkræeksportudvalg samt som medlem af Statens Husdyrbrugsudvalg m. m. har han ydet en god indsats. Også udadtil har statskonsulent Kock repræsenteret dansk fjerkræavl på værdig måde. Han var Danmarks officielle delegerede ved verdensfjerkræavler-kongresserne i Haag 1921, i Barcelona 1924, i Ottawa 1927, i London 1930, i Rom 1933, i Leipzig 1936 og i Cleveland 1939, og da verdensfjerkræavler-kongressen holdtes her i Danmark i 1948, var han dens præsident. I årene 1930—33 var statskonsulenten præsident for The Worlds Poultry Science Association og er æresmedlem af denne verdensorganisation.

Heldigvis står vi ikke ved afslutningen af statskonsulentens arbejde. Hans interesse for og indsigt i alt, hvad der har med fjerkræavlens at gøre, er usvækket, og vi håber og reg-

ner med, at statskonsulenten endnu i en årrække må have kræfter og helbred til at fortsætte sit arbejde.

Den ledende præsident sluttede sine bemærkninger med at sige, at det sølvbæger, som han nu ville overrække statskonsulent Kock, var en sjælden udmærkelse. Det var 4. gang, den blev tildelt, og det siger noget om den betydning, man tillægger statskonsulent W. A. Kocks indsats til fremme af fjerkræavl.

Statskonsulent W. A. Kock udtalte efter modtagelsen af sølvbæger og diplom, at han følte trang til at sige tak og var dybt rørt over denne anerkendelse. Det var den højeste æresbevisning for ham. De år, han havde været i tjeneste under Landhusholdningsselskabet, stod for ham som nogen af de bedste. Ikke alene for hædersbevisningen, men også de gode arbejdsår, skulle der ved denne lejlighed siges tak.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs generalforsamling

onsdag den 7. december 1949.

(Referat).

Landhusholdningsselskabets årlige generalforsamling afholdtes den 7. december i selskabets mødesal i Prinsens Palæ, Nationalmuseet.

Den ledende præsident, forpagter *Aug. Bech*, åbnede generalforsamlingen med en velkomst til deltagerne og udtalte derefter mindeord om to af bestyrelsesrådets medlemmer, forstander *P. N. Gaardmand*, Næsgaard, og forpagter *W. Branth*, Vindbyvold, tidl. Juellinge, der var afgået ved døden siden sidste generalforsamling.

1. Udfaldet af de foretagne valg.

Sekretær *Ejnar Jensen* gav meddelelse om resultatet af de foretagne valg. Til præsidiet var genvalgt forpagter *Aug. Bech*, og til bestyrelsesrådet genvalgte gårdejer, kreditkassedirektør *Aksel Jensen*, hofjægermester *K. F. Greve Knuth*, direktør *Chr. Stahl*, forstander, dr. agro. *V. Steensberg*, hofjægermester *E. A. Tesdorpf* og forpagter *G. Tvedegaard*.

I stedet for kreditforeningsdirektør *Hans Hansen*, Aabenraa, der ikke ønskede genvalg, og forpagter *W. Branth*, der var afgået ved døden, nyvalgte til bestyrelsesrådet forstander *Fr. Heick*, St. Jyndevad, og proprietær *N. Krabbe*, Skovlund, Rødvig.

Som medlem af revisionsudvalget var forstander *Johs. Ridder* blevet genvalgt, og godsejer *K. Langkilde* var ligeledes genvalgt som medlem af bestyrelsen for Fond til Landmænds Uddannelse.

I tilslutning til disse meddelelser rettede forpagter *Aug. Bech* en tak til kreditforeningsdirektør *Hans Hansen* for hans arbejde og store interesse for Landhusholdningsselskabets virksomhed igennem de mange år, siden 1940 som medlem af bestyrelsesrådet.

Inden man gik over til behandling af dagsordenens punkt 2, fik statskonsulent *W. A. Kock* ved en lille højtidelighed overrakt Landhusholdningsselskabets største sølvbæger med tilhørende diplom som anerkendelse for »særlig fortjenstfuldt Virke til Landboplysnings Fremme«. Se nærmere herom i artiklen side 98.

2. Beretning om selskabets almindelige virksomhed.

Sekretær *Ejnar Jensen*: I det forløbne år har selskabets almindelige virksomhed omfattet alle de sædvanlige arbejdsområder: Administration af legater, præmieringer og belønninger, forskellige udvalgs arbejde, besvarelser af forespørgsler, erklæringer til ministeriet o. m. a.

Legater. Af de forskellige legater til understøttelse for værdige trængende landmænd og deres efterladte er således ialt uddelt 55 000 kr., fordelt i portioner på fra 250 til 500 kr. årlig. Af godsejer *Viktor A. Goldschmidts* legat, afdeling B., er uddelt 14 000 kr. til forskellige veterinærers forsøg og undersøgelser vedrørende sygdomme hos husdyrene.

Af købmand *Jørg. Sørensens* legat er uddelt 650 kr.

Der er ialt uddelt 10 575 kr. i understøttelse til ophold på landbrugsskoler og Landbohøjskolen samt til studierejser i udlandet. Af godsejer, dr. med. *K. A. Hasselbalch* og Hustrus legat er anvendt 4 950 kr. til landmandsuddannelsen.

Statsbevillinger. Statsbevillingen til understøttelser af mejeristers ophold på mejeriskoler og Landbohøjskolen samt korte kursus for mejeribestyrere er administreret på sædvanlig måde, og her er uddelt henholdsvis 30 000 kr., 2 200 kr. og 687 kr.

Bevillingerne til statskonsulenterne samt til Landøkonomisk Aarbog, der redigeres af selskabet, er ligeledes administreret på sædvanlig måde.

Selskabets nye love. Efter forudgående behandling og vedtagelse i bestyrelsesrådet forelagdes forslag til ændring af selskabets love ved den ordinære generalforsamling den 7. december 1948. For-

slaget, der dels gik ud på en modernisering af lovene, dels en til-ladelse til med en generalforsamlings godkendelse at belåne grund-fonden, blev vedtaget med alle stemmer mod 2.

Forslaget blev dernæst vedtaget eenstemmigt ved en ekstraordi-nær generalforsamling den 23. februar 1949 og endelig vedtaget ved skriftlig afstemning blandt selskabets medlemmer med 308 stemmer for og 8 imod.

Medlemstallet. Efter en forbigående nedgang i medlemstal i 1948, da kontingentet forhøjedes fra 25 kr. til 30 kr., er det atter gået fremad. Af nye medlemmer er ialt i årets løb indmeldt 111, me-dens 30 er udgået på grund af dødsfald, bortrejse og udmeldelse.

Det samlede medlemstal er nu 1306 og dermed det højeste i sel-skabets historie.

Repræsentation i udvalg. Forstander *P. N. Gaardmand* var til sin død selskabets repræsentant i Statens Planteavlssudvalg og Lands-udvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde; i hans sted er til Statens Planteavlssudvalg udpeget professor *Axel Pedersen*, Køben-havn, og til Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde, forstander *Johs. Dons Christensen*, Ladelund.

Valg af Medlemmer til belønningsudvalg og samvirksomhed. Bestyrelsesrådet har genvalgt de 2 afgående medlemmer til be-lønningsudvalget, gårdejer *Aage Johnsen*, Højvang, og proprietær *Aage Holm*, Eskjær; til medlem af Samvirksomheden for land-brugsfagligt Oplysningsarbejde har bestyrelsesrådet valgt konsul-ent *H. K. Olsen*, Odense, i stedet for forstander *P. N. Gaardmand*.

Møder. Foredragsmøder afholdtes den 23. februar, hvor professor *K. Skovgaard*, København, talte om »Prispolitik i landbruget«, og den 16. marts, hvor proprietær *Niels Krabbe*, Skovlund, Rødvig, talte om »Maskinstationer i dansk landbrug«.

Desuden var planlagt afholdelse af hindsgavl-møde den 9.—12. juni, men på grund af manglende tilslutning måtte mødet aflyses.

Endvidere har sekretariatet medvirket ved arrangement af kon-sulentmødet, der afholdtes den 25. og 26. februar på Landbohøj-skolen.

Almanakstykket. Det landbrugsfaglige emne i universitetsalma-nakken 1950 er skrevet af professor *L. Hansen Larsen*, og omhandler afkomsprøvestationer.

I tilslutning til denne beretning nævnte konsulent *L. P. Hansen* legaterne til landøkonomiske studierejser og oplyste, at der fra Marshall-hjælpens side stilles midler til rådighed mod indbetaling af et vist beløb i danske kroner til studierejser og studieophold i U. S. A. Da det var ret store beløb, der fra dansk side skulle ind-betales, kneb det med at få gang i disse rejser, og taleren spurgte, om Landhusholdningsselskabet gennem sine legater kunne støtte

den amerikanske hjælp og derved medvirke til at gøre den mere effektiv.

Herpå svarede kontorchef *Axel Nielsen*, at de midler, som selskabet disponerede over til rejseformål, var så beskedne, at der næppe kunne blive mere end til en enkelt mand, men alligevel var det vist rigtigt at have sagen i erindring ved fremtidige uddelinger.

3. Beretning om litteratur- og brevscoleudvalgets virksomhed.

Kontorchef *Axel Nielsen*: Vore to udvalg, litteraturudvalget og brevscoleudvalget, hvori for en stor del sad de samme medlemmer af bestyrelsesrådet, er som følge af den stedfundne udvikling blevet slået sammen til eet udvalg. Af praktiske grunde behandles dog de to virksomhedsgrene i efterfølgende beretning hver for sig.

A. Forlagsvirksomheden.

Antallet af nyudgivelser i det forløbne år har været ringe, først og fremmest fordi selskabets kapitalvaghed har nødvendiggjort stor tilbageholdenhed. Dertil kommer, at den lavkonjunktur, der har været med hensyn til afsætningen af bøger, også har gjort det rimeligt at se tiden lidt an.

Vi har derfor stort set holdt os til de fornødne optryk, nemlig følgende:

L. Lauridsen: *Svinehold og Svinefodring*. 8. udgave 1949. 168 s. Ill. Indb. 6,75 kr. (6000 eksemplarer. Ialt trykt i 34 000 ekspl.)

P. Bruun-Møller, H. Cornelius Olsen og P. Wad: *Landbohaven*. 3. udgave 1949. 278 s. Ill. 4 farvetavler. Indb. kr. 13,25.

Det ser ud til, at der i år er stor interesse for de bøger, der omhandler husdyrbrugsspørgsmål. Det gælder både fodermesterbogen, fjerkræavl og fjerkræhold samt svinehold og svinefodring, og det har været et gunstigt tidspunkt for den nye udgave af sidstnævnte.

En enkelt ny udgivelse har vi dog fået frem, nemlig »Markbogen«, der er udgivet af landbo- og husmandsforeningernes provinssielle planteavlsudvalg. Markbogen, der er i et ret stort format, giver plads for de absolut nødvendige driftsmæssige optegnelser vedrørende markbruget, såsom sædskifteoversigter, årsoversigter, markkort samt plads til notater om grundforbedringer, klimaforhold, såtabeller, analyser- og forsøgsresultater m. v. Bogen, der fås indbundet for 3,75 kr. og hæftet for 2,00 kr. forhandles gennem vor forlagsvirksomhed.

I øvrigt kan det oplyses, at vi har fået en ny aftale med Det danske Forlag angående samhandelen fremover. Heri indgår bl. a., at Landhusholdningsselskabet nu selv varetager alt skolesalg.

Mellem Andelsbogtrykkeriet, Det danske Forlag og Landhusholdningsselskabet er der nu truffet aftale om, at alle handler med alles bøger, d. v. s. at Andelsbogtrykkeriets bøger — ligesom Det danske Forlags — fremtidig kan købes også hos Landhusholdningsselskabet.

Med Andelsbogtrykkeriets overgang til salg af bøger gennem brugsforeningerne rammes dette forlag ligesom Landhusholdningsselskabet af boghandlernes boycott af alle, der samhandler med Det danske Forlag.

Landhusholdningsselskabet har altid syntes, at det var ret meningsløst, at nævnte boycott af Det danske Forlag også omfatter Landhusholdningsselskabets bøger. Vi ønsker imidlertid fortsat at sælge vore bøger der, hvor vore kunder, landmændene, kommer i størst tal, nemlig i brugsforeningerne.

Da der i den sidste tid jævnlige har været avisdrøftelser af denne sag, ønsker vi gerne at pointere, at vi ikke føler os som part i striden, selv om vi i princippet er modstandere af, at andre forlæggere skal diktere os, hvilke forhandlere vi må træffe aftale med. Forholdet er jo nemlig det, at hvis vi antager en tilfældig repræsentant — uden begreb om bøger — som bogsælger, har man intet at indvende herimod, men hvis vi træffer aftale med en interesseret brugsforeningsuddeler, der gerne vil sælge vore bøger, er dette forbudt.

For vort vedkommende betyder det i øvrigt næppe særlig meget, om dette boghandlermonopol brydes, idet hovedparten af vort salg sker direkte til landmændene — en salgsmåde vi mener betinger de billigste bogpriser.

B. Brevskolen.

Ved generalforsamlingen i december 1948 var brevskolens forhold et af hovedspørgsmålene på dagsordenen. De uheldige traktorkursus med praktiske demonstrationer, som brevskolen havde afholdt i sommeren 1948, og det store underskud, som disse kursus medførte, dannede baggrunden for den omfattende redegørelse, som daværende forstander *H. M. Olsen* fremkom med ved denne lejlighed.

Ved forstander *H. M. Olsens* fratræden 1. april 1949 ansattes ingen ny forstander for brevskolen, men denne lagdes i stedet ind under forlagsvirksomheden, således at jeg overtog den daglige ledelse også af brevskolens virksomhed.

En meget stor del af tiden siden sidste generalforsamling er medgået til at søge afviklet brevskolens talrige mellemværender med sine tidligere elever, lærere og repræsentanter. Dette arbejde nærmer sig nu slutningen.

I sommerens løb er hele brevskolens kursusmateriale gennemgået, og en del kursus er blevet omdannet til bøger, hvorved pri-

serne har kunnet nedsættes stærkt. Hvilke kursus, det drejer sig om, vil fremgå af vore boglister, som alle er velkomne til at rekvirere.

Som nyt inden for brevscolearbejdet kan anføres, at det for bøgerne længe gældende grundprincip: »Fuld tilfredshed eller pengene tilbage« straks fra 1. april 1949 indførtes også for brevscolekursusenes vedkommende. Vi har endnu kun haft lejlighed til at indhøste meget begrænsede erfaringer vedrørende dette grundprincip på brevscoleområdet, men det forekommer os i hvert fald nu utænkeligt at gå bort fra det igen, thi hvis ikke brevscolestudier kan trives under disse fuldstændigt frie vilkår, vil en videreførelse ikke i det lange løb kunne have interesse for Landhusholdningsselskabet.

Vi har først i den sidste måneds tid gjort en særlig indsats for at skaffe elever, så det samlede antal af nye elever er ikke overvældende stort for tiden. Det tælles dog i hundreder, hvoraf en betydelig del er gamle elever fra brevscolens første virkeår, der på eget initiativ har indtegnet sig til forskellige kursus.

Den særlige agitation er ophørt. Nu kommer de fleste nye elever på grundlag af meddelelser på bogbestillingslister eller på anbefaling af tidligere elever.

I forhold til den indsats, der fra vor side har været ydet for at skaffe elevtilgang, synes vi, at tilslutningen har været ganske god, og da vi nu atter så småt er ved at komme i gang påny, håber vi, at det bliver et større elevantal, vi kan fortælle om ved næste generalforsamling.

Til slut kan oplyses, at vi i vinter i samarbejde med nogle konsulenter og landbrugslærere forsøger, hvorledes den i Sverige så populære undervisningsform: Kombineret mundtlig og skriftlig undervisning, vil virke her i landet. Forsøget koster ganske vist Landhusholdningsselskabet en del penge, men både af hensyn til brevscolens fremtid og under hensyn til værdien af at søge nye veje i den landbrugsfaglige ungdomsundervisning har vi ment, at vi — trods vor noget anstrengte økonomi — burde ofre de ca. 2 000 kr., som dette forsøg kan ventes at komme til at koste.

Konsulent *L. P. Hansen* var interesseret i at høre lidt nærmere om den nye undervisningsform, der var blevet nævnt i beretningen, idet han selv på et vist tidspunkt havde tumlet med tilsvarende problemer. Taleren var også inde på den tanke, at man eventuelt ved et samarbejde med Statsradiofonien kunne udnytte de bedste lærerkræfter langt mere effektivt, end det sker nu.

Som svar på spørgsmålet oplyste kontorchef *Axel Nielsen*, at 4 konsulenter var gået i gang med følgende opgaver: Overtagelse af landejendom, malkekvægets fodring, svinehold, skatteopgørelse, frøavl og kunstgødning. Eleverne er sådanne, som er kom-

met ud over den alder, hvor de deltager i den almindelige landbrugsfaglige undervisning, f. eks. har været på høj- eller landbrugsskole, og for visse kursus's vedkommende, f. eks. skatteopgørelse, drejer det sig i hovedsagen om selvstændige landmænd. Det er lærerens opgave at give den fornødne mundtlige undervisning og vejledning, medens brevskolens sørger for gennemgangen af de skriftlige opgave-besvarelser. Det er tanken på denne måde at vinde erfaringer m. h. t., hvorledes en sådan undervisningsform evt. kan føres ud i praksis.

Konsulent L. P. Hansen var i sit spørgsmål inde på en bedre udnyttelse af de bedste lærerkræfter. Det er bl. a. en af de ting, som man søger at opnå ved den kombinerede mundtlige og skriftlige undervisning samtidig med, at der lægges forøget vægt på elevernes selvarbejde. Om evt. samarbejde med radioen kunne det oplyses, at forsøget var gjort i Sverige i fjor, men med så ringe resultat, at det ikke var meningen at fortsætte. Der havde kun været 2 200 deltagere, og det var alt for lidt. Efter nogen forhandling frem og tilbage er man imidlertid enedes om at forsøge endnu et år derovre, men vi har i hvert fald ikke turdet binde an med forslag om et sådant samarbejde herhjemme efter de erfaringer, svenskerne har indhøstet. Dertil kommer, at vi ikke arbejder under de samme økonomiske forhold i Sverige og Danmark. I Sverige ydes der fra staten endog meget store tilskud på linie med, hvad de øvrige anvendte undervisningsformer får.

(Fortsættes)

Besætningsreduktion igen, eller —

Når disse linier læses, er der til samtlige jordbrugere i Danmark omdelt en lille pjece om »Aktuelle Fodringsproblemer«. Den er udsendt af Landbrugets Produktions- og Afsætningsudvalg og Baconudvalget.

Udsendelsen af den slags vejledninger hører til sjældenhederne. Kun når landbruget står over for særligt alvorlige produktionsmæssige opgaver, griber man til denne udvej. Det understreger tilstrækkeligt den alvor, der ligger bag henvendelsen.

»Aktuelle Fodringsproblemer« er ikke alene en vejledning. Den er tillige en overordentlig kraftig appel til samtlige, der direkte eller indirekte har indflydelse på landbrugets produktion, om at sætte alt ind på at hindre den besætningsreduktion og produktionsnedgang, der truer forude.

To gode høstår i rækkefølge og en ikke ringe import af

korn og oliekgager for Marshall-dollars har i 1949 muliggjort en genopbygning af vore besætninger til næsten førkrigsstørrelse. I samme tidsrum er produktionen steget, så den ved årets udgang var meget nær af samme omfang som i 1939. Og så er det endda ved anvendelse af væsentligt mindre mængder importerede råstoffer end dengang.

Dette gode resultat er bl. a. opnået ved bedre udnyttelse af vore egne råstofmuligheder i forbindelse med en mere rationel anvendelse af det hjemmeproducerede foder. Flæskeproduktionen er delvis øget ved anvendelse af mere grovfoder end tidligere, navnlig sukkerroer og kogte, ensilerede kartofler, og mælkeproduktionen fik sin stimulans, i hvert fald i vintertiden, gennem anvendelse af roetoppen specielt som ensilage.

For dansk landbrug er spørgsmålet i dag ganske enkelt dette: Skal nedskæringen af Marshall-hjælpen og dens fuldstændige bortfald i 1952/53, der er ensbetydende med en tilsvarende reduktion af råstofftilførslerne, specielt korn, resultere i en besætningsreduktion igen og stille os over for alle de produktionsmæssige og økonomiske ulemper, som vi endnu har i så frisk erindring? — Eller, og det er det, sagen drejer sig om: Vil vi, kan vi tage det krafttag, som det vil være at udnytte vore egne hjælpekilder, så i første omgang den hidtidige kornimport gradvis erstattes gennem øget produktion af specielt foderkartofler og sukkerroer? Den kommende tid vil give svaret.

»Aktuelle Fodringsproblemer« giver anvisning på en række foranstaltninger, som i den enkelte bedrift tager sigte på dette mål. Mange fremsynede og dygtige landmænd er allerede godt på vej. Hensigten med pjecen er imidlertid at få hele landbruget til at gøre fælles sag med dem.

Det, der trænger sig hårdest på, er fremskaffelse af erstatningerne for den manglende kornimport: Kartoflerne og sukkerroerne. Det kan blive aktuelt allerede inden indeværende års høst. Får vi ikke korn nok, er polteslagtingerne den uafvendelige følge.

Pjecen opfordrer hver enkelt landmand til at opgøre sin beholdning af korn til svinefoder og derefter beregne, hvor mange kartofler og sukkerroer, der med fordel kan bruges til supplerings af det. Driften må da fra foråret tilrettelægges, så disse mængder fremskaffes.

Tilrettelægningen efter de ændrede vilkår må naturligvis først og fremmest ske inden for den enkelte bedrift, men intet kan være til hinder for et samarbejde og en rationalisering på bredere basis, f. eks. når det drejer sig om fremskaffelsen af de fornødne foderkartofler.

Mange relativt små kartoffelarealer på svær lerjord, der meget let kan blive resultatet, må anses for uhensigtsmæssigt, både når det drejer sig om udbytte og arbejdsøkonomi. Der må arealer til af en vis størrelse, før der er mulighed for mekanisering af lægning såvel som optagning.

Hvad om korndyrkende landmænd på den sværere jord træffer aftale med kolleger på »kartoffeljorderne« om levering af det antal tdr. foderkartofler, der kan opfodres med fordel sammen med kornet + en del sukkerroer. Sker det inden for rimelige afstande, er der to landmænd, der tjener på den handel. Kornavleren får produceret 4 svin for hver gang, han ellers havde måttet nøjes med 3, og kartoffelavleren høster 2—3 gange så mange foderenheder i foderkartofler, som han ville have høstet i korn.

Et sådant samarbejde er praktiseret før til gensidig gavn og tilfredshed, omend i mindre stil. Hvorfor da ikke føre det ud på et bredere grundlag, ja, evt. lade bestillingerne gå gennem kartoffelsektionerne på kontraktbasis. Uden en sikret afsætning må man ikke vente den nødvendige udvidelse af kartoffelavlens i de rigtige kartoffelegne.

Selv om tanken om et samarbejde på et sådant grundlag synes ny, når det drejer sig om kartofler til foder, så er princippet i hvert fald både gammelt og gennemprøvet. Der er intet usædvanligt i, at en landmand ikke selv avler det græs- og kløverfrø, han skal bruge i sine græsmarker. Han får det naturligvis gennem et frøfirma, der har ladet det avle hos landmænd, der har specialiseret sig i frøavl, fordi egnen måske byder gunstige betingelser derfor. Det er rationalisering. Fremskaffelsen af de store kartoffelmængder må i nogen grad kunne foregå ad tilsvarende veje.

Der er alvor bag den udsendte pjeces appel til hele landbruget. Den giver vejledning, men kalder også på initiativ til nye fremskridt. Situationen kræver, at intet forsømmes, når det gælder udnyttelsen af vore egne råstofkilder og de frembragte råstoffers effektive anvendelse i forædlingsproduktionen.

C. A. K.

Vejrforholdene i oktober og november måneder 1949.

Udarbejdet på grundlag af Det danske meteorologiske Instituts månedsoversigter over vejrforholdene.

Oktober 1949 fik en middeltemperatur, der lå $3,0^{\circ}$ over det normale, idet den nåede op på $11,1^{\circ}$ C. Det blev dermed den varmeste oktober siden 1907, der havde $11,3^{\circ}$. Nedbøren blev i gennemsnit 56 mm mod normalt 66 mm, d. v. s. 15 pct. for lidt. Tallene for nedbøren bygger på et simpelt gennemsnit af den målte nedbør på de forskellige observationsstationer. Korrigeres de enkelte nedbørstal, således at det område, de repræsenterer, lægges til grund for gennemsnitsberegningen, fås det såkaldte »fladetro« gennemsnit, og det viser en gennemsnitsnedbør på 82 mm mod normalt 68, d. v. s. 20 pct. for meget. Årsagen til den store variation mellem de 2 gennemsnitstal for nedbør skyldes, at nedbøren var særlig stor i Jyllands få, men store distrikter, og ringe over Øernes mange små distrikter.

Den varme periode, der begyndte den 21. august, varede ved til den 27. oktober, og den gav 68 sammenhængende døgn, der alle havde over normal varme i København. Temperatursvingningerne var ikke særlig store, dog var der kendelige temperaturfald omkring 3 stormperioder, dels i månedens begyndelse og dels den 24. og 26.—27.

Der forekom kun ringe nattefrost, nemlig i månedens sidste del, og det gennemsnitlige antal frostnætter blev for hele landet 1,1 mod normalt 2,9. Flere stationer havde dog 3—4 nætter med frost.

Den absolut højeste temperatur, $23,5^{\circ}$, aflæstes den 16. ved Skarrehage på Mors, den absolut laveste, $-4,3^{\circ}$, måltet i Ulstrup på Djursland den 28.

Nedbørens afvigelse fra normalen.

	Nedbør mm	Normal 40 år	Afv. i pct. af normalen
Hjørring amt	123	69	+78
Thisted »	158	82	+93
Ringkøbing »	139	78	+78
Ribe »	105	83	+27
Viborg »	112	68	+65
Aalborg »	107	64	+67
Randers »	62	62	0
Aarhus »	78	68	+15
Vejle »	83	74	+12
Sønderjylland	70	77	÷ 9
Samsø	45	53	÷15
Odense amt	54	61	÷11
Svendborg »	40	66	÷39
Langeland	21	60	÷65
Holbæk amt	41	54	÷24
Sorø »	31	55	÷44
Frederiksborg »	32	55	÷42
København »	21	54	÷61
Præstø »	21	58	÷64
Maribo »	17	61	÷72
Bornholm	15	59	÷75

Nedbøren faldt for ca. 90 pct.s vedkommende i månedens sidste halvdel, og den viste en udpræget systematisk tilvækst fra sydøst mod nordvest, varierende fra 15 mm på Bornholm til 129 mm i Nordjylland.

Mindste månedsnedbør fik flere lollandske stationer med 9 mm; mest fik Lodbjerg med 210 mm.

Nedbørsdagens antal blev i gennemsnit 14 (normalt 15), men var stærkt varierende for de forskellige landsdele. Størst nedbør i et døgn, 56,6 mm, målt ved Ulkjær Mølle ved Give den 23.

Torden hørtes på ialt 15 dage (normalt 9) og var hyppigst i landets vestlige del.

Tåge forekom gennemsnitlig kun 4 dage mod normalt 6.

November 1949 havde temmelig mildt vejr og over normal fugtighedsgrad og skydække. Middelttemperaturen blev for landet som helhed 1,7 ° over det normale, der for november

er 4,1°. Nedbøren var henved det normale over de vestlige egne, men rigelig over de østlige, d. v. s. der bødedes på den ulige fordeling, der var så typisk for oktober måneds nedbør. Beregnet som simpelt gennemsnit fik Jylland og Øerne 55 mm mod normalt 53 mm, d. v. s. 4 pct. for meget. Det korrigerede »fladetro« gennemsnit af nedbøren blev 56 mm, altså meget nær samme resultat som efter de simple gennemsnitsberegninger, hvilket hænger sammen med nedbørens tilfældige, usystematiske fordeling over Jylland og Øernes ulige store områder for hver observationsstation.

Temperatursvingningerne var gennemgående ret små. Navnlig i månedens sidste halvdel var vejret mildt, medens de højeste temperaturer dog fortrinsvis forekom i månedens begyndelse. Middeltemperaturen nåede op på 5,8° for landet som helhed, hvorved efterårsmånedernes middeltemperatur kom op på 11,0° mod det normale 8,2°. Det er ensbetydende

Nedbørens afvigelse fra normalen.

	Nedbør mm	Normal 40 år	Afv. i pct. af normalen
Hjørring amt	58	55	+ 5
Thisted »	70	66	+ 6
Ringkøbing »	64	67	÷ 4
Ribe »	55	65	÷15
Viborg »	50	56	÷11
Aalborg »	56	53	+ 6
Randers »	50	51	÷ 2
Aarhus »	50	59	÷15
Vejle »	47	61	÷23
Sønderjylland	49	60	÷19
Samsø	42	46	÷ 9
Odense amt	45	51	÷12
Svendborg »	67	52	+29
Langeland	58	45	+29
Holbæk amt	43	43	0
Sorø »	56	43	+30
Frederiksborg »	57	46	+24
København »	65	46	+41
Præstø »	82	46	+78
Maribo »	64	45	+42
Bornholm	105	53	+98

med, at efteråret 1949 blev det varmeste, der er konstateret, siden de systematiske temperaturmålinger tog deres begyndelse i 1768.

Nattefrost var kun lidt udbredt — en del stationer på Øerne havde overhovedet ikke frost. Antallet af døgn med frost blev i gennemsnit 3,1 mod normalt 10.

Absolut højeste temperatur, 14,5 °, indtraf den 4. i Tyborøn; den absolut laveste, $-4,4$ °, aflæstes den 29. i Harreskov plantage syd for Herning.

Nedbøren fordelte sig således, at de to første tidøgn fik hver en fjerdedel og månedens sidste tidøgn halvdelen af den samlede nedbør. I modsætning til oktober fik Bornholm mest, nemlig 105 mm, og nedbørsmængden var aftagende vestpå. Mindst fik Fønsskov med 16 mm, mens Almindingen nåede op på 160 mm.

Nedbørsdagens antal blev i gennemsnit 17, normalt 14. Størst nedbør i et døgn, 54 mm, målt den 28. i Marstal.

Solskinstimernes antal blev kun 29 mod normalt 49. Torden forekom i Jylland på ialt 4 dage, medens der var tåge på gennemsnitlig 6 dage, hvilket er normalt.

Svinebestanden den 30. december 1949.

Den 8. tælling af svinebestanden i 1949 fandt sted den 30. december. Resultatet sammenholdt med en del af de foregående tællinger vil fremgå af følgende oversigt.

Karakteristisk er den voldsomme nedgang i antallet af drægtige søer i tiden mellem 19. november og 30. december, og der er ikke meget, der tyder på, at tilbagegangen er standset. Både de vigende priser på smågrise og de mange — berettigede — advarende røster mod en fortsat forceret udvidelse af soholdet har medvirket til dette resultat. Dog kommer man uvilkårligt til at tænke på, om så voldsomme reaktioner kan være hensigtsmæssige. En nedgang i antallet af drægtige søer på 28 000 stkr. i løbet af mindre end 1½ måned bør give anledning til visse overvejelser. Dog må det skønnes

Svinebestandens størrelse (1000 stkr.).

	1949					1948
	30/12	19/11	8/10	18/7	30/3	30/12
Avlsorner	12	13	12	12	10	9
Søer:						
1. gang drægtige søer ..	63	97	116	114	125	77
Andre drægtige søer ..	142	153	150	126	102	99
Diegivende søer	104	87	81	86	66	52
Goldsøer, ikke udsat til slagtning	23	23	24	26	15	14
Udsættersøer til slagtning	12	11	10	10	6	7
Søer ialt	344	371	381	362	314	249
Pattegrise hos søerne	844	725	685	702	528	410
Ungt tillæg og slagterisvin:						
Fravænnede grise u. 35 kg	702	683	705	596	506	436
Svin på 35—60 kg	660	705	705	565	419	452
Fedesvin 60—80 kg ..	433	451	403	349	309	278
80 kg o. dero.	125	153	138	104	114	110
Svin ialt	3 120	3 101	3 029	2 690	2 200	1 944

at være en fordel, at antallet af udsættersøer til slagtning ikke samtidig er steget. Udviklingen viser, hvor vanskeligt det er at tilpasse svineholdets størrelse efter fodringsmuligheder, som man kun delvis kender.

Mindre meddelelser.

40 års jubilæum for »Maskinkursus for Landmænd«.

Teknologisk Institut, der ellers er en håndværkets højborg, begyndte i 1910 at afholde de velkendte og skattede maskinkursus for landmænd og passerer derfor i år en milepæl.

Det var afdøde forpagter *Bille* og direktør *G. Gregersen*, der fik ideen til dette kursus. I begyndelsen var tilslutningen ret beskednen. Man var endnu på det tidspunkt ikke klar over, at man stod ved indledningen til maskiniseringens tidsalder for landbruget. Lederne gav dog ikke op. Tiden skulle vise, at de havde set rigtigt, da de gik i gang med denne undervisning. Elevernes antal voksede fra år til år, og nu er man nået op på 6—700 om året, d. v. s. så mange, som der overhovedet kan skaffes plads til.

Med den stærke udvidelse af de maskinelle hjælpemidler inden for landbruget er disse kursus så påkrævede som nogensinde. Der er store kapitaler bundet i landbrugsredskaber og -maskiner. Et indgående kendskab til disse hjælpemidlers brug og vedligeholdelse er derfor en bydende nødvendighed, både af arbejdsmæssige og økonomiske årsager, og der er derfor grund til at sige Teknologisk Institut og lederen af disse kursus, statskonsulent N. Balle tak for den indsats, der på dette område er gjort og fortsat gøres.

Laurits Andersens Fond.

Ansøgninger om at komme i betragtning ved den i begyndelsen af juli måned 1950 stedfindende halvårige uddeling af fondets midler til fremme af dansk industri og handel må være indsendt til fondets kontor senest den 1. marts 1950 (for ansøgere, bosiddende udenfor europa, senest 1. april). Ansøgningerne må indeholde oplysninger om eventuel fra anden side modtaget eller søgt støtte. Ansøgningsskemaer anvendes ikke.

Ansøgninger om støtte til danske velgørende foreninger i ind- og udlandet modtages *ikke* til behandling ved den foranstående halvårige uddeling, men vil blive indkaldt pr. 1. september ved annonce i dagspressen den 1. juli.

Nærmere oplysninger om de formål, hvortil fondet fortrinsvis yder støtte på det erhvervsmæssige område, kan fås ved henvendelse til fondets kontor, Industribygningen, Vesterbrogade 1, København V. Tlf. Palæ 3890 (Kontortid mandag, onsdag og fredag 10—13).

Forsøgsleder L. Helwegs Mindelegat.

Af forsøgsleder L. Helwegs Mindelegat, hvis renter skal anvendes til understøttelse af en ung mand eller kvinde, der søger videre uddannelse i planteforædling, specielt på roefrøavlens område, er der en portion på indtil 1000 kr. ledig. Ansøgning om at komme i betragtning ved legatets uddeling må være indsendt til Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Rolighedsvej 26, København V., inden den 20. februar d. å., med angivelse af ansøgerens alder, stilling og tidligere uddannelse, samt hvorledes legatet agtes benyttet. Skema benyttes ikke.

Landbrugets prisforhold i december måned 1949.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i kr. pr. 100 kg.

	1948			1949		
	Hele året	Novb. måned	Decb. måned	Hele året	Novb. måned	Decb. måned
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk, ab mejeri (inkl. tillæg)	38,30	39,50	39,50	37,36	37,37	37,37
Smør: Notering	574	650	650	625	600	600
do. do. + tillæg	650	650	650	625	600	600
Ost, 20 pct.	233	233	233	223	215	216
Æg	330	370	364	315	350	336
Slagterisvin, sl. v.	394	394	394	407	400	400
Slagtekøer, Kbh., 1. kl., lev. v. ¹⁾	136	138	142	142	145	155
Stude og kvier, Esbjerg, 1. kl., lev. v. ¹⁾	135	137	141	144	157	175
Smågrise, Køge, kr. pr. stk.	92	107	115	109	83	76
Kælvkøer, Odense, 1. kl., kr. pr. stk. ²⁾	899	931	938	1013	1069	1185
Unge heste, Odense, kr. pr. stk.	1792	1700	1700	1665	1600	1500
Hvede ³⁾	32,17	36,25	36,25	—	—	—
Rug ³⁾	33,17	37,25	37,25	38,46	42,31	46,30
Byg ³⁾	27,50	29,25	29,25	35,94	49,25	52,90
Havre ³⁾	27,50	29,25	29,25	33,87	44,66	47,30
Hø	28,58	20,00	20,00	19,64	13,75	17,00
Kartofler, sælgers st., Sjælland	15,53	11,00	11,00	13,29	16,25	17,50
Runkelroefrø	271	198	215	194	170	160
Kålroefrø	255	165	163	132	110	115
Halvsildig rødkløverfrø	840	875	865	676	595	560
Hvidkløverfrø	1182	1200	1205	1040	950	925
Hundegræsfrø	292	388	400	384	415	450
Alm. rajgræsfrø (tidlige stammer)	153	161	165	186	203	210
Ital. rajgræsfrø	121	128	132	143	155	176
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	63,36	56,50	56,50	46,92	44,50	44,50
Solsikkekager	63,61	58,50	58,50	46,75	44,50	44,50
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	24,30	23,60	23,80	24,60	—	24,60
18 pct. superfosfat	13,41	13,35	13,50	13,54	13,15	14,30
40 pct. kaligødning	25,04	25,55	25,75	26,06	26,10	26,30

¹⁾ Siden 21. november 1949 gælder noteringen alene kreaturer til eksport.

²⁾ Bestået tuberkulinprøven.

³⁾ Indtil 1. august 1949: Afleveringspris plus tillæg for fuld aflevering. Efter 1. august 1949: For hvede kr. 4,00 pr. 100 kg plus ret til et tilsvarende kvantum byg eller majs; i de tilfælde, hvor der ikke ønskes ombytningkorn, er afleveringsprisen kr. 42,50 pr. 100 kg. For de andre kornarter er tallene købernoteringer på Københavns børs.

Tabel 2. Prisindeks. (Femåret 1909/14 = 100).

	1948			1949		
	Hele året	Novb. måned	Decb. måned	Hele året	Novb. måned	Decb. måned
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	365	376	376	356	356	356
Smør: Notering	275	311	311	299	287	287
do. do. + tillæg	311	311	311	299	287	287
Ost	409	409	409	391	377	379
Æg	280	314	308	267	297	285
Slagterisvin	406	406	406	420	412	412
Slagtekøer (København)	234	238	245	245	250	267
Stude og kvier (Esbjerg)	221	225	231	236	257	287
Unge heste (Odense)	243	231	231	226	217	204
Hvede	233	262	262	—	—	—
Rug	278	312	312	322	355	388
Byg	214	227	227	279	382	411
Havre	228	243	243	281	370	392
Hø	416	291	291	286	200	247
Kartofler	414	293	293	354	433	467
Landbrugsprodukter ialt	322	326	327	323	325	328
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	432	385	385	320	303	303
Solsikkekager	494	454	454	363	345	345
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	126	122	123	127	—	127
18 pct. superfosfat	227	226	228	229	222	242
40 pct. kaligødning	210	214	216	219	219	221
Kunstgødning ialt	184	184	185	190	189	195
Udsæd (markfrø)	379	379	379	365	365	365